

**Anne Grete Danielsen og Per Jørgen Larsen (2000)**

*Høgskoleinfo 9(4)*

### **Pedagogikk i lærerutdanningen**

#### Ingress

Som faglærere i pedagogikk ved Høgskolen i Bergen, allmennlærerutdanningen (ALU), ønsker vi å ta tak i en av de største utfordringene pedagogikkfaget i lærerutdanningen har stått overfor i alle år: Å skape sammenheng mellom teoristudiet og praksissituasjonen. Vi presenterer her noen tanker om og eksempler på videreutvikling av pedagogikkstudiet, der lærerstudentenes fremtidige arbeid som lærere i grunnskolen inngår som et sentralt referansepunkt.

Lærerstudentene har til sammen 10 obligatoriske vekttall (et halvt års fulltidsstudium) i faget pedagogikk i ALU. De 10 vekttallene er fordelt over tre år. I inneværende studieår medfører dette at faglærerne i pedagogikk underviser 750 lærerstudenter i grunnutdanningen ved Høgskolen i Bergen.

Vi møter fra ulike hold en kritisk holdning til verdien av "teori" i motsetning til verdien av "praksis" i lærerutdanningen. Som faglærere i pedagogikk ønsker vi å ta denne kritikken på alvor. Vi vil gjennom følgende eksempel fra pedagogikkundervisningen belyse at forholdet mellom pedagogisk teori og pedagogisk praksis ikke nødvendigvis må innebære en konflikt:

450 studenter i ALU bruker den studentaktive og praksisnære læringsmodellen "problembasert læring" (PBL) inneværende studieår, og pedagogikklærerne fungerer i hovedsak som veiledere i denne type undervisning. Modellen kjennetegnes primært ved følgende karakteristika: Studentaktivitet, praksisnærhet og utvikling av profesjonsrelatert problemløsningskompetanse.

Pedagogikkseksjonen ALU har fra våren 2000 definert PBL som en obligatorisk og planfestet arbeidsmåte i pedagogikkstudiet for alle 2. og 3. klassene i grunnutdanningen i ALU. PBL er en didaktisk modell som ble utviklet og først anvendt i medisin- og helsefagutdanningen. Studentene arbeider i stor grad selvstendig. Utgangspunktet for studiearbeidet og -innholdet er praksisbaserte problemstillinger/ situasjoner. Et sentralt læringsmål er utvikling av studentenes ferdigheter i profesjonell, praksisrelevant problemløsning.

Studentene arbeider med PBL i en periode på 4-7 uker i hvert av studieårene. 2. klassene arbeider med PBL i forhold til temaet "Sosialt samspill" (med emnene kommunikasjon i klassen, mobbing, konflikt, samspillsproblemer og barn og unge i kritiske livssituasjoner). Lærerne fungerer som veiledere i basisgrupper på 5-6 studenter over en periode på 7 uker. I tråd med arbeidsmetoden i 7-trinn, som kjennetegner PBL, tar basisgruppene utgangspunkt i en situasjonsbeskrivelse. Situasjonsbeskrivelsen er hentet fra lærerens praktiske yrkessituasjon, og studentene kan kjenne situasjonene igjen fra øvingsskolepraksis eller fra andre skoleerfaringer. Faglærerne i pedagogikk har konstruert situasjonsbeskrivelsene slik at de beskriver et uavklart problem, og dette representerer et problemfelt som studentene høyst sannsynlig vil møte i sitt framtidige arbeid som lærere. I det første, viktige trinnet i arbeidsmetoden er det sentralt at studentene "oppdager" hva problemet består i. Med dette som utgangspunkt arbeider gruppen seg frem til en relevant problemstilling i samarbeid med faglærer/veileder. Studentene søker deretter å finne faglige ("teoretiske") svar/løsninger på problemstillingen. Basisgruppene presenterer avslutningsvis arbeidet sitt for resten av klassen

enten i form av seminar eller som skriftlige sluttprodukt. Pedagogikkseksjonen ALU praktiserer mappevurdering i forhold til PBL. Faglærerne utarbeidet forrige studieår FoU-rapporten ”PBL i PED-ALU” (Danielsen, Isachsen, Aarvold og Larsen 2000).

Inneværende studieår arbeider også årets 3. klasser etter PBL-modellen. Temaet er ”Læreryrket og lærerrollen”, og studentene velger litteratur i større grad i denne PBL-perioden.

Når faglærer fungerer som veileder i basisgruppene på 5-6 studenter, kommer faglærer tettere inn på hver enkelt student i forhold til mye annen undervisning. Veiledningen skal gi studenten støtte, men også utfordring. Veiledningen får frem språket og tenkningen til den enkelte student. Studentenes "praksisteori" (Handal og Lauvås 1999, s. 44) kan dermed bli mer bevisst, utfordret og videreutviklet. Det kan også hende at faglærer/veileder finner det nødvendig å korrigere studentenes forståelse. Vår erfaring er at studentene utvikler et sterkt engasjement i forhold til å løse problemstillingene. PBL bidrar til motiverte og aktive studenter. Veiledningen i PBL følger metoden i 7-trinn, som studentene kjenner til, og vi vil hevde at kvaliteten på veiledningen er av avgjørende betydning for en god prosess. PBL-veiledningen innebærer etter vår oppfatning et ikke ubetydelig element av kvalitetssikring av studieprosessen eller læringsprosessen, dvs økt studiekvalitet.

Gjennom arbeidet med PBL får studentene mulighet til noe faglig fordypning innenfor et sentralt problemfelt i læreryrket. Studentene får dermed mulighet til å *vite* en del og *kunne* noe innenfor problemfeltet. Denne teoribasisen mener vi gir studentene en faglig beredskap i forhold til faktiske situasjoner i sitt framtidige yrke. De vil kunne fungere som mer autonome og kompetente samarbeidspartnere i lærerkollegiet.

Gjennom arbeidet med PBL får studentene erfaring med faglig problemløsning. Studentene utvikler en vitenskapelig tenke- og arbeidsmåte i forhold til praktiske yrkessituasjoner, når PBL fungerer på sitt beste. Vi mener at en vitenskapelig tenke- og arbeidsmåte bidrar til at studentene utvikler en holdning om at faglighet inngår som et viktig kriterium for kvalitet i læreryrket. (Med faglighet tenker vi i denne sammenheng ikke på skolefagene.)

PBL gir studentene erfaring i å innhente kunnskap fra ulike kilder, tilnærmet lik et prosjektarbeid. Når uavklarte problemsituasjoner fra praksisfeltet danner utgangspunkt for utvikling av faglige problemstillinger og kunnskapsinnhenting, kan PBL også danne et grunnlag for livslang læring. PBL gir studentene en metodekompetanse, de ”lærer å lære”.

-Læreren som forsker på sin egen praksis.

-Forventningene / kravene til lærernes kompetanse og til deres personlige egenskaper er skyhøye.

-Samfunnet / store endringer

PBL er ikke eneste løsning på økt studiekvalitet. Studentene uttrykker gjennom studentevalueringer ønske om en kombinasjon av PBL og annen undervisning. Vi vil fortsette arbeidet med PBL i pedagogikkstudiet. PBL som ide og modell er velegnet i allmennlærerutdanningen etter vårt syn. Vi har forsøkt å vise at denne læringsmodellen har muligheten i seg til å skape sammenheng mellom teoristudiet og praksissituasjonen. Imidlertid ser vi behovet for å forbedre studiekvaliteten videre. I tiden fremover ønsker faglærere i pedagogikk også mer systematisk å utvikle praksisnær undervisning på andre måter og på andre områder av pedagogikkstudiet.